

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
12.8.2011
Taltionumero
2121
Diaarinumero
3195/3/10
Lyhyt ratkaisuse-
lostte

1 (6)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja B A:n edunvalvojana

Päätös, jota valitus koskee

Kuopion hallinto-oikeus 11.8.2010 nro 10/0390/2

Asian aikaisempi käsittely

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen viranhaltija on päätöksellään 27.10.2009 numero 2009 281 hylännyt A:n hakemuksen saada vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua, koska A ei kehitysvammansa vuoksi kykene itse määrittelemään tarvitsemaansa avun sisältöä ja toteutustapaa.

*X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on 17.2.2010 teke-
mällään päätöksellä § 48 pysyttänyt viranhaltijan päätöksen voimassa.
Päätöksen perustelujen mukaan A:n päivittäistä harrastamista ja osallis-
tumista tuetaan aktiivisesti järjestämällä hänelle päivätoimintaa kehitys-
vammalain perusteella.*

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Kuopion hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 3 §:n 1 momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä

tarve edellyttää. Saman pykälän 2 momentin mukaan tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, tulkkipalvelut, päivätoimintaa, henkilökohtaista apua sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen eikä henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Samana pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Asiassa saatu selvitys ja johtopäätökset

Asiassa saadun selvityksen mukaan A on vaikeasti kehitysvammainen nuori, joka asuu palvelukodissa kehitysvammahuollon autetussa palveluasumisessa. A:n edunvalvojana toimiva B on hakenut A:lle henkilökohtaista avustajaa turvaamaan henkilökohtaiseen harrastus- ja virkistystoimintaan osallistumisen. B:n mukaan A pystyy vammaisuudestaan huolimatta ilmeisesti ja elein ilmaisemaan, miten paljon hän nauttii eri tilaisuuksiin osallistumisesta. Hän pystyy myös käytöksellään osoittamaan, mikäli toimet ovat hänen tahtonsa vastaisia.

Henkilökohtainen apu on tarkoitettu tukemaan vaikeavammaisen henkilön omia valintoja ja itsenäistä elämää. Sen luonteeseen kuuluu, että

avustettava kykenee itse määrittelemään tarvitsemansa avun sisällön ja toteuttamistavan. Tämä tarkoittaa sitä, että avun tarpeen määrittelyn ei tule perustua täysin toisen henkilön esittämiin näkemyksiin.

Asiassa saadun selvityksen perusteella A kykenee ilmaisemaan tunteitaan ilmein ja elein, mutta hän ei itse kykene ottamaan kantaa avuntarpeisiinsa ja niihin vastaamisen tapoihin siten kuin laki edellyttää. Hakemus henkilökohtaisen avustajan saamiseksi on voitu hylätä tällä perusteella.

Valituksenalaista päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

B A:n edunvalvojana on valituksessaan vaatinut, että Kuopion hallinto-oikeuden ja X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston päätökset kumotaan ja A:lle myönnetään hänen hakemaansa vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua 10 tuntia kuukaudessa.

Oikeus henkilökohtaiseen apuun on evätty vedoten siihen, että A osallistuu tuetun asumisen palvelutalossa järjestettyyn päivätoimintaan viitenä päivänä viikossa 2,5 tuntia kerrallaan. Päivätoiminnan tarjoama virike on kuitenkin riittämätöntä perusterveen kehitysvammaisen henkilön aktiivisuustason ylläpitämiseksi. Toiminta toteutetaan yhdessä muiden asukkaiden kanssa ja talon omissa tiloissa, sekä niiden ohjaajien kanssa, jotka ovat paikalla päivittäin. Palvelutalon päivätoiminta ei takaa A:lle yksilöllistä, hänen oman tahtonsa mukaista toimintaa.

A tarvitsee apua erityisesti vammaispalvelulain 8 c §:n 1 momentin mukaisissa kodin ulkopuolisissa toimissa, kuten sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä ja harrastuksissa. Palvelukodin palvelut ja päivätoiminta kykenevät tarjoamaan vain apua päivittäisissä toimissa. X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös ei edistä perustuslain mukaista henkeä yhdenvertaisuudesta, eikä se edistä kehitysvammaisten sosiaalista vuorovaikutusta ja yhteiskunnallista osallistumista, sillä kodin ulkopuolella tapahtuva toiminta on jäänyt vain sukulaisten kanssa suoritettavaksi.

A:lle myönnettiin 27,5 tuntia viikossa henkilökohtaisen avustajan palveluita, kun hän opiskeli erityisammattikoulussa vuosina 2005 - 2008. Tuolloin oikeus myönnettiin opiskeluun. Koska A on saanut oikeuden henkilökohtaiseen avustajaan opiskelussa, tulisi taata oikeus myös harrastuksiin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen.

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta epäsi A:n vammaisuuteen perustuvan subjektiivisen oikeuden henkilökohtaiseen avustajaan vedoten siihen, että vaikeavammaisen tulee kyetä itse määrittelemään avun sisältö ja toteutustapa. X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan tulkinta laista on ristiriidassa edellisen päätöksen kanssa, jolloin oikeus avustajaan myönnettiin. A:n kyvyssä kommunikoida ei ole tapahtunut muutoksia kuin parempaan suuntaan. A selvisi opinnoista hyvin henkilökohtaisen avustajan kanssa ja oppi paljon uusia taitoja, joiden ylläpitäminen ei ole ollut mahdollista palvelukodin tarjoaman hoidon ja päivätoiminnan kautta. Tarve henkilökohtaiseen avustajaan on suuri, jotta erityisammattikoulussa saadut taidot kehittyisivät ja A saisi sisältöä päivittäiseen elämäänsä.

A:n kommunikointi tapahtuu pääosin ilmeillä ja eleillä ja nykyään jopa sanoiksi mielletävin äänin. Hän käyttää kommunikointiin myös pictoja ja kommunikaattoria. Ilman virikkeitä ja kodin ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa A osoittaa selvästi turhautumisensa. Esimerkiksi mukavan toiminnan jälkeen palvelukotiin palaaminen on epämiellyttävää, minkä hän osoittaa puremalla kättään ja repimällä vaatteitaan. Myös taksin saapuesssa palvelukotiin A selkeästi innostuu, hihkuu, hymyilee ja pyrkii kohti ovea. A:n huomattessa, että joku toinen palvelukodin asukas pääsee kyytiin, mutta hän ei, osoittaa hän pettymyksensä itseään puremalla ja muulla kiukuttelulla. A nauttii esimerkiksi elokuvissa, konserteissa ja kirkossa käymisestä. Ihmisten keskelle pääseminen, kuten torikahvittelu, on hänelle mieleistä toimintaa.

A kykenee ilmaisemaan täysin selkeästi, mistä toiminnasta hän pitää ja mistä ei, vaikka hän ei käytä lauseita kommunikoinnin välineenä. Avun tarve perustuu A:n omiin tahdonilmaisuihin, joita jokainen hänet tavannut henkilö kykenee tulkitsemaan vähintään kyllä ja ei -asteikolla. A on vaikeasti kehitysvammainen, mutta ei ole laitoshuollossa, eikä tarvitse sairaanhoidon osaamista päivittäisessä elämässä. Subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan on olemassa.

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on selityksessään lausunut, että A:n hakemus henkilökohtaisesta avusta on hylätty sillä perusteella, että hän ei syvästi kehitysvammastaan johtuen kykene itse määrittämään tarvitsemansa avun sisältöä ja toteutustapaa. A:n tarvitsema apu kodin ulkopuolisessa toiminnassa ja virkistyksessä on luonteeltaan perushoittoon kuuluvaa hoivaa ja huolenpitoa eikä vammaispalvelulaissa tarkoitettua avustamista. X:n kaupungin vammaispalveluyksikkö halusi tukea syvästi kehitysvammaisen A:n osallistumisen oppilaitoksen opetukseen myöntämällä vuosina 2005 - 2008 henkilökohtaisen avustajan opetustilanteisiin. A:lla ei ollut tuolloin kykyä ohjata avustajaansa eikä hänellä ole nytkään voimavaroja määrittellä henkilökohtaisen avun sisältöä ja toteutustapaa.

B on antamassaan vastaselityksessä esittänyt, että mikäli *A:n* nähdään tarvitsevan vain perushoitoon kuuluvaa hoivaa ja huolenpitoa, ei opiskelu erityisoppilaitoksissa olisi aikaisemminkaan tullut kyseeseen. Aiempi päätös on ristiriidassa nykyisen tulkinnan kanssa. Vastaselityksen liitteenä on 12.1.2009 - 17.1.2009 pidetyn Oman elämän ohjaksissa -kurssin loppuarvio, 21.8.2008 laadittu palvelusuunnitelma sekä valokopioita valokuvista.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Kari Kuusiniemi

Irma Telivuo

Matti Pellonpää

Alice Guimaraes-Purokoski (t)

Maarit Lindroos-Kokkonen

Asian esittelijä,
esittelijäneuvos Marja-Terttu Savolainen

Jakelu

Päätös

Jäljennös

B, maksutta

Kuopion hallinto-oikeus

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta